

tól a Tűzkútig) élénk tárja Weöres munkásságának azon részeit, melyeket az életmű csúcának tart. Kenyeres úgy látja, hogy Weöres szándéka a reflexív líra hagyományától való elfordulás volt, a szellemi szabadmozgás versben való kifejezhetősége érdekelt. Ennek fényében értekezik Weöres személyiség-felfogásáról, a személyiség meghaladásának a kísérleteiről, *A sorsangyalok* weöresi önértelmezésén keresztül az irracionálizmus, az automatikus írás és költészet *faber* jellegének ötvözéséről (95.), a hosszúénekek érzelemsugárzó, tárgyi-érzéki közvetlenségéről (123.), de kimerítően értekezik Weöres mítoszokhoz való vonzódásáról, és a költő játékveiseről, melyben a vershangzás poétikai jelentőségét tárja fel rendkívüli tüzetességgel és elméleti alaposággal (162.). A negyedik fejezetben végül Weöres szonettjeit mutatja be, amelyet a költő életműve csúcának tart, melyben a formai és tartalmi szándékok tökéletes szintézisét látja, és utal Weöres és Mallarmé kapcsolatára, valamint kiemeltetja a próteuszi alakváltó magatartás mögött meghúzódó Jézus-eszményt.

A könyv új fejezetében (*És azután...*) pontosítja mindazt, amit a *Psyché* kötetről korábban írt, és számot vet a Weöres drámáit méltató szakirodalommal, és maga is hozzá teszi azt, amit érdemesnek tart róla elmondani, mivel korábban ezekkel nem foglalkozott. Górcső alá veszi Weöres három utolsó kötetét, melyben Kenyeres már nem lát nóvumot, úgy véli, hogy a *Tűzkútban* már megvalósított költészeti eredmények a továbbélése csupán.

„Mi történhet még Weöres körül?” — teszi fel a kérdést Kenyeres Zoltán a könyv legvégén (373.), miután röviden bemutatta mindazt, ami a *Tündérsíp* óta a Weöres-recepcióban történt, és valóban ez az a kérdés, amit mi is felteszünk magunknak. Hogyan lehet Weöreshöz új szempontból hozzányúlni, érvényesítve a mediális irodalomtudomány új elméleteit, eleget téve a kulturális fordulat támasztotta követelményeknek is? (*Kossuth Kiadó, Budapest, 2013*)

PÁLI ATTILA

AZ ÉVEK ISZKOLÁSA Esterházy Péter és Marianna D. Birnbaum beszélget

Úgy tűnik — és ez sokadszor derül ki —, hogy hasznos eljárás az újraolvasás. Bizonyára bennem is lehetett a hiba, de amikor először értem a végére Esterházy Péter és Marianna D. Birnbaum immár második közös könyvének, *Az évek iszkolásának*, némileg csalódottan tettem le. Soknak találtam az írói manírokat, a már jól ismert Esterházy-féle gesztusokat. Körüllengte az egész kötetet valami habkönnyű játékoság, amelyben, bevallom, nem kevés modorosság is érzem,

és mindezt olyan távolinak gondoltam annak a kisvilágnak a gondjaitól és alapérzéseitől, amelyben manapság élünk. A befogadásnak is megvan a maga (járó)kerete, amitől az olvasó aligha képes függetleníteni magát. Hozzátehetem, hogy nem ellenséges területre merészkedtem, amikor nekiláttam az olvasásnak. A kortárs magyar irodalom egyik (nagy) értékének gondolom Esterházy prózáját, humorát, világlátásával rokonszenvezem, néhány hónappal korábban abszolvtam az *Egyszerű történet* két kötetét, és kövessenek meg, *A kardozos változat* jobban tetszett, mint a *Márk*.

Bizonyára a vázolt disszonancia tette rosszkedvűvé az első olvasást. Ha élhetek egy zenei párhuzammal: furcsán hatott rekviem hallgatása közben egy menüetre fülelni. Másodjára rájöttem, hogy eddig sem rekviemet hallgattam és *Az évek iszkolása* sem menüett, sok-sok játékosága ellenére sem. Semmi sem egyszerű, minden bonyolultabb annál, mint amilyennek látszik.

Kézenfekvő párhuzamot vonni a szerzőpárosnak a kilencvenes évek elején megjelent beszélgetőkönyvével, az *Esterházy-kalauzzal*. Az első megállapítás aligha lehet más, mint ez: az új kötet sokkal személyesebb, mint a korábbi. Marianna D. Birnbaum sokat (talán túlságosan is sokat) kérdezi az író a családjáról, amelyek olykor a női magazinok kérdésfelvetéséi idézik. Nem egyszerű arra válaszolni, ezen a téren meddig mehet el a kérdező és a válaszadó. Hol húzódnak az intimitás határai? Szerencsés-e az iránt érdeklődni, „Boldog embernek tartotta az édesanyját?” Kétségkívül híres, és bizonyos értelemben reflektorfényben (na jó: lámpafényben) álló (híres) embernek kell lenni — nem kizárólag irodalmi értelemben — ahhoz, hogy ezt és hasonló kérdéseket feltegyenek egy írónak. Más megközelítésben az sem hagyható figyelmen kívül, hogy olyan alkotó esetében helyénvaló ez, és a hasonló, a családra vonatkozó kérdések sora, aki életművében sokszorosan beleírta, fel- és beledolgozta a családját. Ebben az értelemben szakmai relevanciával is rendelkeznek a tárgykörre fókuszáló kérdések. Többször világossá válik, hogy nem akar válaszolni a családot érintő ilyen-olyan kérdésre (nem ritkán szellemesen mellébeszél, és erre maga is felhívja a figyelmet), mégis olykor brutális őszinteséggel csap (simogat?) vissza. „Ha időnként sajnóan hiányoznak is, van abban valami nyugalom is, hogy halottnak tudhatom a szüleim.”

Nem véletlenül merül fel beszélgetés közben az író katolicizmusa, aki arra, hogy mindez mit jelent neki, három szóval válaszol: „műveltséget, kultúrát, Európát”. Nem tér ki az új pápáról szóló kérdés elől sem, amelynek kapcsán jelzi: „(...) a katolikus egyházban, ebben a legintézménye-

